

V?c C-103/06

Philippe Derouin

v.

Union pour le recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales de Paris ? Région parisienne (Urssaf de Paris ? Région parisienne)

(žádost o rozhodnutí o p?edb?žné otázce podaná tribunal des affaires de sécurité sociale de Paris)

„Sociální zabezpečení migrujících pracovníků – Nařízení (EHS) ?. 1408/71 – Osoby samostatně výdělečně činné ve Francii s bydlištěm tamtéž – Obecný sociální příspěvek – Příspěvek na úhradu sociálního dluhu – Zahrnutí příjemců dosažených v jiném členském státě, kde jsou zdanitelné na základě smlouvy o zamezení dvojího zdanění“

Shrnutí rozsudku

Sociální zabezpečení migrujících pracovníků – Právní moc členských států organizovat své systémy sociálního zabezpečení

(Nařízení Rady ?. 1408/71)

Nařízení ?. 1408/71, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením ?. 307/1999, musí být vykládáno tak, že členskému státu, jehož právní předpisy v sociální oblasti jsou jedinou právní úpravou použitelnou na osobu samostatně výdělečně činnou s bydlištěm v tomto členském státě, nebrání v tom, aby, zejména na základě smlouvy o zamezení dvojího zdanění v oblasti daní z příjmů, vyloučil příjemy, kterých uvedený pracovník dosáhl v jiném členském státě, z vyměňovacího základu takových příspěvků, jako jsou obecný sociální příspěvek a příspěvek na úhradu sociálního dluhu.

(viz bod 32 a výrok)

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

3. dubna 2008(*)

„Sociální zabezpečení migrujících pracovníků – Nařízení (EHS) ?. 1408/71 – Osoby samostatně výdělečně činné ve Francii s bydlištěm tamtéž – Obecný sociální příspěvek – Příspěvek na úhradu sociálního dluhu – Zahrnutí příjemců dosažených v jiném členském státě, kde jsou zdanitelné na základě smlouvy o zamezení dvojího zdanění“

Ve věci C?103/06,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím tribunal des affaires de sécurité sociale de Paris (Francie) ze dne 30. ledna 2006, došlým Soudnímu dvoru dne 22. února 2006, v řízení

Philippe Derouin

proti

Union pour le recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales de Paris ? Région parisienne (Urssaf de Paris ? Région parisienne),

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas, předseda senátu, U. Lõhmus, J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka (zpravodaj) a P. Lindh, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: C. Strömholm, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 7. března 2007,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za P. Derouina P. Langloisem a E. Piwnicou, avocats,
- za Union pour le recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales de Paris – Région parisienne (Urssaf de Paris ? Région parisienne) J.-J. Gatineauem, avocat,
- za francouzskou vládu G. de Berguesem a O. Christmann, jako zmocněnci,
- za vládu Spojeného království V. Jackson, jako zmocněnkyní, ve spolupráci se S. Moore, barrister,
- za Komisi Evropských společenství G. Rozetem a V. Kreuzitzem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 18. října 2007,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatnění systému sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 307/1999 ze dne 8. února 1999 (Úř. věst. L 38, s. 1; Zvl. vyd. 05/03, s. 335, dále jen „nařízení č. 1408/71“).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi P. Derouinem a Union pour le recouvrement des cotisations de sécurité sociale et d'allocations familiales de Paris ? Région parisienne (Urssaf de Paris ? Région parisienne) (Unie pro výběr pojistného na sociální zabezpečení a rodinné příspěvky v Paříži) (dále jen „Urssaf“) ohledně vyměňovacího základu obecného sociálního příspěvku (contribution sociale généralisée, dále jen „CSG“) a příspěvku na úhradu sociálního dluhu (contribution pour le remboursement de la dette sociale, dále jen

„CRDS“), které P. Derouin dluží.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

3 Podle čl. 2 odst. 1 nařízení č. 1408/71 se toto nařízení „vztahuje na zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné a studenty, kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům jednoho nebo více členských států a kteří jsou státními příslušníky jednoho z členských států nebo kteří jsou osobami bez státní příslušnosti nebo uprchlíky s bydlištěm na území jednoho z členských států, jakož i na jejich rodinné příslušníky nebo pozůstalé po nich“.

4 Článek 13 uvedeného nařízení stanoví:

„1. S výhradou článků 14c a 14f podléhají osoby, na které se vztahuje toto nařízení, pouze právním předpisům jediného státu. Tyto právní předpisy se určují v souladu s touto hlavou.

2. S výhradou článků 14 až 17:

[...]

b) osoba, která je samostatně výdělečně činná na území jednoho členského státu, podléhá právním předpisům uvedeného státu, i když má bydliště na území jiného členského státu;

[...]“

5 Článek 14a téhož nařízení stanoví:

„Pravidlo uvedené v čl. 13 odst. 2 písm. b) se použije s výhradou těchto výjimek a zvláštností:

[...]

2) Osoba obvykle samostatně výdělečně činná na území dvou nebo více členských států podléhá právním předpisům členského státu, na jehož území má bydliště, vykonává-li nějakou část své činnosti na jeho území. [...]

[...]“

6 Článek 14d odst. 1 nařízení č. 1408/71 stanoví:

„Osoba uvedená [...] v čl. 14a bodech 2, 3 a 4 [...] se považuje pro účely použití právních předpisů určených v souladu s těmito ustanoveními za osobu, která vykonává veškerou svou výdělečnou činnost nebo činnosti na území dotyčného členského státu.“

Vnitrostátní právní úprava

7 CSG byl zaveden finančním zákonem č. 90-1168 ze dne 29. prosince 1990 (JORF ze dne 30. prosince 1990, s. 16367), jehož příslušná ustanovení byla vložena do článků L. 136-1 a následujících zákoníku sociálního zabezpečení.

8 Článek L. 136-1 zákoníku sociálního zabezpečení zní:

„Zavádí se sociální příspěvek vybíraný z příjmů z výdělečných činností a z příjmů nahrazujících výdělek, ke kterému mají povinnost:

1° fyzické osoby, které jsou pro účely vyměření daní z příjmu považovány za rezidenty ve Francii a souasně podléhají na jakémkoli základě francouzskému systému povinného zdravotního pojištění;

2° zaměstnanci státu, místní samosprávy a jejich veřejnoprávních podniků správní povahy, kteří vykonávají svoji činnost nebo jsou vysláni na pracovní cestu mimo území Francie, pokud jejich příjem zdanitelný ve Francii, kde souasně podléhají na jakémkoli základě francouzskému systému povinného zdravotního pojištění.“

9 CRDS byl zaveden článkem 14-1 nařízení č. 96-50 ze dne 24. ledna 1996 o úhradě sociálního dluhu (JORF ze dne 25. ledna 1996, s. 1226), který stanoví:

„Zavádí se příspěvek vybíraný z příjmů z výdělečných činností a z příjmů nahrazujících výdělek podle článku L. 136-2 až L. 136-4 zákoníku sociálního zabezpečení, s výjimkou příjmů pocházejících ze zahraničí ve smyslu níže uvedeného článku 15 III odst. 1, dosažených fyzickými osobami podle článku L. 136-1 téhož zákoníku mezi 1. únorem 1996 a okamžikem skončení služebních cest ve smyslu článku 2.

Vyměrovacím základem tohoto příspěvku jsou příjmy podle článku L. 136-2 až L. 136-4 a článku L. 136-8 III zákoníku sociálního zabezpečení za podmínek stanovených v uvedených ustanoveních.“

10 Smlouva o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovým únikům v oblasti daní z příjmů mezi Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku a Francií, podepsaná dne 22. května 1968 v Londýně (dále jen „dvoustranná smlouva“), ve svém článku 1 stanoví:

„1. Daně, které jsou předmětem této smlouvy:

[...]

b) Pokud jde o Francouzskou republiku, daně z příjmů fyzických osob, korporační daně, jakož i všechny předběžné platby a zálohy na tyto daně,

[...]

2. Tato smlouva se použije rovněž na jakoukoli budoucí totožnou nebo obdobnou daň, kterou jeden ze smluvních států nebo vláda s působností na některém z území, na které bude stávající smlouva rozšířena [...], doplní nebo nahradí stávající daně. Příslušné orgány smluvních států se navzájem uvědomí o změnách provedených ve svých daňových právních předpisech.“

11 Z vyjádření předložených francouzskou vládou vyplývá, že dvoustranná smlouva pozbude platnosti vstupem v platnost nové smlouvy o zamezení dvojího zdanění uzavřené dne 28. ledna 2004 mezi uvedenými členskými státy. V této nové smlouvě se výslovně uvádí, že CSG a CRDS jsou „daněmi, na které se vztahuje [tato smlouva]“.

Spor v povodním řízení a předběžná otázka

12 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že P. Derouin:

- má bydliště ve Francii, kde vykonává povolání samostatného advokáta a je společníkem partnership Linklaters, založeného podle anglického práva (dále jen „partnership“). Partnership má své hlavní sídlo ve Spojeném království, zároveň však má kanceláře i v dalších členských státech, zejména pak ve Francii, kde má kancelář v Paříži (dále jen „kancelář v Paříži“);
- je zapsán jako advokát u cour d'appel de Paris (Francie) a zároveň jako Registered Foreign Lawyer u Supreme Court of England and Wales (Spojené království);
- veškeré své advokátní služby poskytuje v rámci aktivit kanceláře v Paříži;
- je odměňován podílem na ziscích dosažených partnership;
- má daňový domicil ve Francii, je zdaňován v tomto členském státě a v každém státě, ve kterém je partnership usazen, na základě svého podílu na výnosech každé kanceláře partnership;
- podléhá systému povinného zdravotního pojištění ve Francii a je zaregistrován u „Urssaf“ jako osoba samostatně výdělečně činná.

13 Urssaf vyměřila příspěvek na rodinné dávky, jakož i CSG a CRDS, jež měl P. Derouin zaplatit, z příjmu z výdělečné činnosti, které mu plynou z jeho činností vykonávaných v rámci kanceláře v Paříži a z podílu na ziscích, kterých dosáhly ostatní kanceláře partnership. Z upřesnění učiněných v průběhu ústní části řízení vyplývá, že CSG a CRDS byly od P. Derouina vybírány za jednotlivá období v letech 2000 až 2005.

14 Philippe Derouin uhradil příspěvky na rodinné dávky, které byly takto vyměřeny z jeho veškerých příjmů z výdělečné činnosti (tedy včetně příjmů pocházejících ze Spojeného království), napadá však u tribunal des affaires de sécurité sociale de Paris (soud pro záležitosti sociálního zabezpečení v Paříži) povinnost uhradit CSG a CRDS vyměřené z jeho příjmů dosažených ve Spojeném království s poukazem na to, že tyto dva příspěvky nejsou pojistným na sociální zabezpečení, nýbrž daněmi. Poukazuje dále na to, že vzhledem k tomu, že příjmy dosažené ve Spojeném království jsou zdaňovány v uvedeném členském státě podle dvoustranné smlouvy, mohou být CSG a CRDS vybírány pouze z příjmů zdanitelných ve Francii.

15 Urssaf naopak tvrdí, že tyto příspěvky mají povahu pojistného na sociální zabezpečení, že spadají do oblasti působnosti nařízení č. 1408/71, a že tedy musí být pořízeny z veškerých příjmů P. Derouina bez ohledu na to, zda jich dosahuje ve Spojeném království, nebo ve Francii.

16 Tribunal des affaires de sécurité sociale de Paris se s cílem získat k této záležitosti bližší výklad obrátil rozhodnutím ze dne 12. dubna 2005 na Cour de cassation s otázkou, zda mají být CSG a CRDS považovány za daně ve smyslu dvoustranné smlouvy.

17 Podle stanoviska Cour de cassation ze dne 2. září 2005 „je nutné předložit Soudnímu dvoru Evropských společenství otázku na základě čl. 234 [...] ES týkající se toho, zda nařízení č. 1408/71 [...] musí být vykládáno tak, že nepřipouští, aby taková smlouva, jako je [dvoustranná] smlouva [...], stanovila, že příjmy dosažené ve Spojeném království osobami samostatně výdělečně činnými, které mají bydliště ve Francii a jsou v tomto státě pojištěny v rámci systému sociálního zabezpečení, jsou vyloučeny z vyměrovacího základu [CSG] a [CRDS], příspěvků vybíraných ve Francii [...]“.

18 Vzhledem k tomu, že řešení sporu závisí na tom, zda použití ustanovení uvedené smlouvy na CSG a CRDS odporuje právu Společenství, rozhodl tribunal des affaires de sécurité sociale de Paris přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být nařízením ? 1408/71 [...] vykládáno tak, že nepřipouští, aby taková smlouva, jako je [dvoustranná] smlouva [...], stanovila, že přijmy dosažené ve Spojeném království pracovníky, kteří mají bydliště ve Francii a jsou v tomto státě pojištěni v rámci systému sociálního zabezpečení, jsou vyloučeny z vyměňovacího základu [CSG] a [CRDS], příspěvků vybíraných ve Francii.“

K pravní otázce

19 Podstatou položené otázky je, zda ?lenský stát, jehož právní úprava ve v?cech sociálního zabezpečení se uplatní na základě nařízením ? 1408/71, smí upravit vyměňovací základ takových příspěvků, jako jsou CSG a CRDS, nebo zda uvedené nařízením ?lenskému státu naopak ukládá povinnost zahrnout do vyměňovacího základu takovýchto příspěvků přijmy dosažené v jiném ?lenském státě, aniž by mohl upustit od výběru těchto příspěvků z uvedených příjmů.

20 V tomto ohledu je třeba připomenout, že cílem nařízením ? 1408/71, jak uvádí jeho druhý a ?tvrtý bod odvodnění, je zajistit volný pohyb zaměstnanců a samostatně výdělečných osob v Evropském společenství při respektování zvláštních vlastností vnitrostátních právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení. Za tímto účelem nařízením vychází, jak vyplývá z jeho pátého, šestého a desátého bodu odvodnění, ze zásady rovného zacházení s pracovníky s ohledem na různé vnitrostátní právní předpisy a jeho účelem je co nejlépe zajistit rovné zacházení se všemi pracovníky na území ?lenského státu, jakož i zamezit znevýhodnění pracovníků, kteří vykonávají své právo na volný pohyb. Systém zavedený nařízením ? 1408/71 je pouze koordinačním systémem, který upravuje zejména způsob určení právních předpisů použitelných na zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné, kteří za různých okolností využívají svého práva na volný pohyb (rozsudky ze dne 9. března 2006, Piatkowski, C-493/04, Sb. rozh. s. I-2369, body 19 a 20, jakož i ze dne 18. července 2006, Nikula, C-50/05, Sb. rozh. s. I-7029, bod 20).

21 Zaprvé, pokud jde o použitelnost nařízením ? 1408/71 na osobu nacházející se v takové situaci jako P. Derouin, z předkládacího rozhodnutí a z vyjádření předložených Soudnímu dvoru vyplývá, že P. Derouin je v postavení migrující samostatně výdělečně činné osoby s bydlištěm ve Francii vykonávající samostatnou výdělečnou činnost ve Francii a Spojeném království, takže se na něj uvedené nařízením použije na základě svého článku 14a odst. 2. Z toho vyplývá, že P. Derouin na základě tohoto ustanovení podléhá výlučné francouzské právní úpravě. Vláda Spojeného království na jednání ostatně potvrdila, že tento ?lenský stát nevybírá žádné pojistné na sociální zabezpečení z příjmů dosažených P. Derouinem na jeho území.

22 Zadruhé, pokud jde o použitelnost nařízením ? 1408/71 na CSG a CRDS, Soudní dvůr rozhodl, že tyto příspěvky spadají do působnosti tohoto nařízením. Soudní dvůr měl za to, že nelze přijmout tezi, podle které CSG a CRDS stojí z důvodu, že jsou ve skutečnosti kvalifikovány jako daně, mimo rozsah působnosti uvedeného nařízením. Dodal, že okolnost, že určitý odvod je vnitrostátním předpisem kvalifikován jako daň, neznamená, že na něj nemůže být nahlíženo z pohledu uvedeného nařízením tak, že spadá do jeho působnosti (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 15. února 2000, Komise v. Francie, C-34/98, Recueil, s. I-995, bod 33 a 34, jakož i Komise v. Francie, C-169/98, Recueil, s. I-1049, body 31 a 32). Zbývá ještě uvést, že otázka položená předkládacím soudem vychází v zásadě z toho, že právní předpisy spadají do působnosti nařízením ? 1408/71.

23 Soudní dvůr dále rozhodl, že právo Společenství nezasahuje do pravomoci ?lenských států uspořádat své systémy sociálního zabezpečení (viz rozsudek ze dne 13. května 2003, Müller-Fauré a van Riet, C-385/99, Recueil, s. I-4509, bod 100 a citovaná judikatura).

24 Co se týče konkrétního stanovení vyměnovacího základu sociálních příspěvků, z ustálené judikatury vyplývá, že nedošlo-li k harmonizaci na úrovni Společenství, je v cí právních předpisů každého dotčeného členského státu určit příjmy, které se zohlední při výpočtu těchto příspěvků (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Nikula, bod 24 a citovaná judikatura)

25 Je ovšem důležité, aby dotčený členský stát při výkonu své pravomoci dodržoval právo Společenství (viz v tomto smyslu zejména rozsudky ze dne 26. ledna 1999, Terhoeve, C-18/95, Recueil, s. I-345, bod 34, a ze dne 7. července 2005, van Pommeren-Bourgondiën, C-227/03, Sb. rozh. s. I-6101, bod 39). Pravomoc členských států tedy není neomezená, jelikož mají zejména povinnost respektovat ducha a zásady nařízení 1408/71, mezi něž se řadí zásada, že se v oblasti sociálního zabezpečení použijí právní předpisy jediného státu, zajistit, že nikdo nebude penalizován, využije-li své svobody pohybu, a dohlížet na to, že takto vytvořený systém nikomu neupírá sociální ochranu.

26 Z judikatury citované v bodech 23 až 25 tohoto rozsudku tedy vyplývá, že vzhledem k tomu, že nařízení 1408/71 je koordinačním, a nikoli harmonizačním nástrojem, členské státy mají pravomoc upravit vyměnovací základ takových příspěvků, jako jsou CSG a CRDS.

27 Z toho vyplývá, že za současného stavu práva Společenství má členský stát právo jednostranně nebo v rámci smlouvy v dané oblasti, jako je dvoustranná smlouva, upustit od zahrnování do vyměnovacího základu takových dávek, jako jsou CSG a CRDS, příjmů dosažených v jiném členském státě samostatně výdělečně činným rezidentem, který se nachází v takové situaci, v jaké se nachází žalobce v povodním řízení. Je nesporné, že žádné ustanovení nařízení 1408/71 nezakazuje členskému státu vyměnit osobu, která má na jeho území bydliště, sociální příspěvky z veškerých jejích příjmů (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Nikula, bod 31), zároveň jej k tomu ale žádné ustanovení uvedeného nařízení nenuť.

28 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že v rozporu s tezí zastávanou Urssaf, vládou Spojeného království a Komisí Evropských společenství během ústní části řízení, podle které závěr vyplývající z rozsudku ze dne 26. května 2005, Allard (C-249/04, Sb. rozh. s. I-4535) v zásadě ukládá členským státům zahrnout do vyměnovacího základu sociálních příspěvků veškeré příjmy, kterých dosáhla osoba nacházející se v takové situaci, v jaké se nachází P. Derouin, nelze uvedený závěr na takovouto situaci obdobně uplatnit.

29 Ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Allard, se totiž členský stát bydliště dotčeného rozhodl zahrnout do vyměnovacího základu sociálních příspěvků veškeré příjmy dosažené dotčeným jak na jeho území, tak na území jiného členského státu, jak mu dovoluje nařízení 1408/71. Vzhledem k tomuto kontextu Soudní dvůr rozhodl, že v souladu s vnitrostátní právní úpravou použitelnou na základě kolizních norem uvedeného nařízení se musí při výpočtu výše sociálních příspěvků, které má dotčený povinnost platit, přihlížet k veškerým jeho příjmům.

30 Řešení zvolené Soudním dvorem ve výše uvedeném rozsudku Allard nelze použít v takovém kontextu, jakým je kontext věci projednávané v povodním řízení, kdy jsou příjmy ze zahraničních zdrojů vyloučeny z vyměnovacího základu předem stanovených sociálních příspěvků na základě příslušných ustanovení vnitrostátního práva.

31 Nicméně je důležité zdůraznit, že vyloučení pracovníkových příjmů plynoucích ze zahraničního zdroje z vyměnovacího základu příspěvků na sociální zabezpečení nemůže mít pro uvedeného pracovníka ten následek, že by nemohl využívat veškerých dávek stanovených příslušnou právní úpravou. Je na předkládajícím soudu, aby ověřil, že tomu tak skutečně je v případě, který je předmětem věci v povodním řízení.

32 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět, že nařízení ?. 1408/71 musí být vykládáno tak, že členskému státu, jehož právní předpisy v sociální oblasti jsou jedinou právní úpravou použitelnou na osobu samostatně výdělečně činnou s bydlištěm v tomto členském státě, nebrání v tom, aby, zejména na základě smlouvy o zamezení dvojího zdanění v oblasti daní z příjmů, vyloučil příjmy, kterých uvedený pracovník dosáhl v jiném členském státě, z vyměňovacího základu takových příspěvků, jako jsou CSG a CRDS.

K nákladům řízení

33 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky povodního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Nařízení Rady (EHS) ?. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatnění systému sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) ?. 307/1999 ze dne 8. února 1999, musí být vykládáno tak, že členskému státu, jehož právní předpisy v sociální oblasti jsou jedinou právní úpravou použitelnou na osobu samostatně výdělečně činnou s bydlištěm v tomto členském státě, nebrání v tom, aby, zejména na základě smlouvy o zamezení dvojího zdanění v oblasti daní z příjmů, vyloučil příjmy, kterých uvedený pracovník dosáhl v jiném členském státě, z vyměňovacího základu takových příspěvků, jako jsou obecný sociální příspěvek a příspěvek na úhradu sociálního dluhu.

Podpisy.

* Jednací jazyk: francouzština.